

PETAK 30.12.2022.
LISINSKI / 20:30

filharmonijski
Bal

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA
DAWID RUNTZ **DIRIGENT**

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

Filharmonijski Bal

30.12.2022. / 20:30

Strauss Gala

ZAGREBAČKA FILHARMONIJA

DAWID RUNTZ dirigent

*U programu sudjeluju članovi Udruge
"Potkalnički plemenitaši"*

Pokrovitelj Filharmonijskog bala

ATRON

RICHARD STRAUSS

Kavalir s ružom / Der Rosenkavalier, 26'
suitsa iz opere, op. 59

JOHANN STRAUSS I

Jelačić-marš, op. 244 3'

JOSEF STRAUSS

5 putovanja na ferije / Auf
Ferienreisen, brza polka, op. 133 2'

EDUARD STRAUSS

Carmen-kvadrilja, op. 134 5'

JOSEF STRAUSS

Džokej / Jockey, brza polka, op. 278 2'

JOHANN STRAUSS II

Carski valcer / Kaiser-Walzer, op. 437 11'

EDUARD STRAUSS

Ide cug! / Bahn frei!, polka op. 45 2'

JOHANN STRAUSS II

Na lijepom plavom Dunavu / An der
schönen, blauen Donau, valcer op. 314 12'

Ukupno: 63'

*U sklopu svečanosti bit će dodijeljena Nagrada
Zagrebačke filharmonije Mladi glazbenik godine*

filharmonijski

Bal

DAWID RUNTZ dirigent

Kao šef dirigent Zagrebačke filharmonije od siječnja 2021. kroz iduće tri sezone te glavni dirigent Poljske kraljevske opere od 2017. godine, **Dawid Runtz** međunarodno je sve prisutniji umjetnik besprijekorne, elegantne tehnike, sigurnoga vladanja mnogim vrlo zahtjevnim partiturama, izvanrednog osjećaja za glazbu, izražene komunikativnosti i emocionalnih izvedbi.

Njegovi dosadašnji nastupi sa Zagrebačkom filharmonijom uključuju hvaljene izvedbe *Posvećenja proljeća* Igora Stravinskog i *Koncerta za violončelo i orkestar u a-molu* Roberta Schumanna. Godine 2019. održao je turneju s Filharmoničarima u Kuvajtu, a u siječnju 2020. dirigirao je koncertom na Akademiji *Santa Cecilia* u Rimu u povodu predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU-a, koji mu je naposljetku osigurao trenutačnu poziciju šefa dirigenta.

Poljski dirigent koji živi i radi u Varšavi, debitantski je nastup održao 2016. ravnajući Varšavskom filharmonijom, nakon što je diplomirao na Glazbenom sveučilištu Frédérica Chopina u klasi maestra Antonija Wita. Posljednjih godina kao gostujući dirigent nastupao je s većinom najuglednijih poljskih orkestara te stekao reputaciju jednoga od najkarizmatičnijih dirigenata nove generacije u ovome dijelu Europe.

Među nadolazećim nastupima ističe pozive Lihtenštajnskog simfonijskog orkestra, Filharmonijskog orkestra *Arthur Rubinstein*, Krakovske filharmonije i operne kuće *Opera Nova* iz Bydgoszcza.

Među najistaknutijim gostovanjima ističe uspješni debi s Pacifičkim festivalskim orkestrom u Sapporu (Japan), kada je na završnom koncertu dirigirao izvedbu simfonijske pjesme *Don Juan* Richarda Straussa, potom

turneju Litvom s orkestrom Sinfonia Varsovia u povodu 100. obljetnice nezavisnosti Republike Poljske s *Koncertom za gudački orkestar Grażyne Bacewicz, 2. violinskim koncertom Henryka Wieniawskog te 7. simfonijom* Ludwiga van Beethovena, koncert otvorenja Festivala Krzysztofa Pendereckog s Varšavskom filharmonijom u povodu 85. godišnjice skladateljeva rođenja te koncert s istim orkestrom na festivalu *La Folle Journée*, kao i angažmane s Nacionalnim simfonijskim orkestrom Poljskog radija, Orkestrom mladih *Luigi Cherubini*, Orkestrom Akademije Ludwiga van Beethovena, ansambлом Sinfonietta Cracovia i Orkestrom Poljskoga radija, između ostalih. Dirigirao je i Poljskim simfonijskim orkestrom mladih na Uskršnjem festivalu Ludwiga van Beethovena u Varšavi s programom na kojemu se našla Beethovenova uvertira *Egmont*, Haydnov *Koncert za trubu i orkestar u Es-duru* te Mozartova *36. simfonija u C-duru*.

Kao operni dirigent debitirao je 2015. operom *Orfej* Dariusza Przybylskog u Varšavskoj komornoj operi. Iste je godine započeo trogodišnju suradnju s Operom Poljskog narodnog kazališta u Varšavi, gdje je asistirao u produkcijama Mozartovih opera *La clemenza di Tito* i *Čarobna frula*, Verdijeva *Nabucca* te baleta *Oluja* na glazbu Henryja Purcella, Thomasa Tallisa, Roberta Johnsona, Matthewa Lockea i Michela van der Aaa.

Dawidov aktualni angažman u Poljskoj kraljevskoj operi obuhvaća dirigiranje dvjema novim produkcijama po sezoni te redovite nastupe u okviru koncertne sezone. Njegov tamošnji repertoar uključuje premijere opera *Seviljski brijač* Gioachina Rossinija, *Figarov pir*, *Così fan tutte* i *La finta giardiniera* Wolfganga Amadeusa Mozarta i izvedbu opere *Ukleta vlastelinstvo* Stanisława Moniuszka.

Među prethodna dostignuća koja su mu pomogla u brušenju dirigentskih vještina ubraja sudjelovanje u drugom izdanju Talijanske operne akademije Riccarda Mutija (2016.), gdje je radio na Verdijevoj operi *La Traviata* pod paskom samoga Mutija kao najmlađi od četvorice pomno odabranih polaznika.

Također je sudjelovao u prestižnoj majstorskoj radionici s Concertgebouw-orkestrom u Amsterdamu koju je vodio Daniele Gatti (2017.), gdje je dirigirao izvedbama Mozartove *40. simfonije u g-molu*, Mahlerove *4. simfonije* i Stravinskijeva *Petruške*.

Suradivao je i s uglednim skladateljem filmske glazbe Zbigniewom Preisnerom na snimanju glazbe za filmove *Valley of Shadows* (redatelj Jonas Matzow Gulbrandsen, 2017.), *Lian Qu 1980* (redatelj Feng Mei, 2020.) i *Man of God* (redateljica Yelena Popovic, 2020.).

Godine 2018. osvojio je treću nagradu te nagradu publike na 1. međunarodnom natjecanju dirigenata u Hong Kongu, u finalu ravnajući Brahmsovu *3. simfoniju u F-duru*. Kasnije iste godine suradivao je s Bostonskim simfonijskim orkestrom na audiciji za asistenta dirigenta. Za vrijeme boravka u SAD-u polazio je poznate majstorske radionice u okviru festivala u Tanglewoodu.

Dobitnik je brojnih poljskih dirigentskih nagrada i stipendija, a bio je i asistent Jaceka Kaspszyka u Varšavskoj filharmoniji u sezoni 2017./2018. kao dobitnik stipendije poljskog Ministarstva kulture i narodne baštine.

Predavač je na Glazbenom sveučilištu Frédéricica Chopina u Varšavi, gdje je nedavno stekao doktorat iz dirigiranja.

Ove godine primio je Nagradu *Orlando* Hrvatske radiotelevizije koja se dodjeljuje za najuspješnija ostvarenja u dramskom i glazbenom programu Dubrovačkih ljetnih igara, za njegov koncert s Dubrovačkim simfonijskim orkestrom.

filharmonijski
Bal

Operu *Kavalir s ružom* (*Der Rosenkavalier*) **Richard Strauss** (1864. - 1949.) skladao je na libreto Huga von Hofmannsthala, a djelo je premijerno izvedeno 1911. u Dvorskoj operi u Dresdenu pod ravnanjem Ernsta von Schucha, ključne osobe glazbenog života saske prijestolnice, koji je sa Straussom već surađivao na njegovim operama *Feuersnot*, *Saloma* i *Elektra*. Režiju premijere odradio je Max Reinhardt koji se kasnije proslavio u Americi kao filmski glumac i režiser. Iako komična po karakteru, ova se opera ističe društvenim angažmanom. No, ono zbog čega ju je publika prihvatila su zapravo njena profinjena melodioznost, nježna lirika, toplo obojena kantilena i prozirna orkestracija. Od samog početka opera je bila dobro prihvaćena. Karte za premijeru bile su rasprodane u vrlo kratkom roku. Iako su neki kritičari prigovarali zbog Straussova zastarjelog korištenja valcera, publika je bila oduševljena. Samo dva mjeseca nakon premijere opera je prevedena na talijanski i izvedena u milanskoj *Scali*. Vrlo brzo *Kavalir s ružom* stigao je i do Beča, Rima, Londona i New Yorka. Bila je to najpopularnija Straussova opera za njegova života, a često se izvodi i danas. Straussov angažman oko pretvaranja *Kavalira s ružom* u orkestralnu suitu ostao je nejasan. Aranžman za suitu je najvjerojatnije napravio dirigent Artur Rodziński, koji je dirigirao Newyorškom filharmonijom 1944. godine na njejoj premijeri.

Straussov prvi biograf Ludwig Scheyrer zabilježio je kako je **Johann Strauss otac** (1804. - 1849.) izveo *Jelačić-marš* 16. rujna 1849. godine, na nastupu u kasinu Franza Ungera, jednom od središnjih mjesta društvenog i glazbenog života tadašnjeg Beča, kavani s veličanstvenim vrtom i dvoranom za balove i koncerte, koji je mogao primiti više tisuća posjetitelja. Tijekom ljetnih mjeseci, Unger je redovito angažirao Straussa i njegov orkestar, koji je tamo, uz veliko zanimanje javnosti, nastupao svake nedjelje. Po svemu sudeći, bilo je to posljednje njegovo dovršeno ostvarenje, u trenutku u kojem je već bio svjestan teške bolesti. Praizvedba djela

dogodila se vrlo vjerojatno na Velikoj svečanosti u *Volksgartenu* 3. kolovoza, donatorskom koncertu u korist ranjenih vojnika carske vojske, ili na svečanosti održanoj na istoj lokaciji 11. rujna, naslovljenoj *Austrijski trijumf* ili *U čast junaka*. Stručnjaci ističu kako se Strauss referirao na Jelačićevu domovinu, tako što je koristio hrvatski napjev u triju, a u završetku skladbe temu hrvatskog narodnog kola.

Tijekom sezone karnevala 1863. godine **Josef Strauss** (1827. - 1870.) preuzeo je težak zadatak skladanja svih naručenih kompozicija koje su od njih očekivali organizatori. Pepi je takav zadatak iznio s lakoćom. Posebno uspjelom pokazala se skladba napisana za veličanstveni studentski bal održan 11. veljače u plesnim dvoranama Carske palače. Bečki studenti oformili su udruge za pomoć oboljelim kolegama. Narav te udruge i povod bala odredili su temu brze polke *S putovanja na ferije* (*Auf Ferienreisen*). Veseli zov trube otvara kompoziciju, a Strauss potom odašilje studente na ferije temama punim zanosa i entuzijazma.

Carmen-kvadrilju na motive iz istoimene opere *Georgesa Bizeta* godine 1876. skladao je **Eduard Strauss** (1835. - 1916.). Kvadrilja je bila živahni, stilizirani ples s kraja 18., u 19. i s početka 20. stoljeća, za četiri para postavljena u četverokut. Razvio se iz vojnih parada u kojima su četiri jahača izvodila formacije i figure unutar četverokuta. Takve koreografije bile su toliko popularne da su potaknule nastanak toga društvenog plesa. Skladba je skladana na poznate teme iz popularne opere *Georgesa Bizeta* (1838. - 1875.), premijerno predstavljene u Parizu 1875. godine. Radnja opere odigrava se u Španjolskoj oko 1830., u Sevilli i u okolnom gorju, a priča priču o strastvenoj Ciganki Carmen.

Josef Strauss cijeloga života bio je posvećen jahačkom sportu. Nije, međutim, poznato je li bio redoviti posjetitelj konjičkih utrka u bečkom *Prateru*. Brza polka *Džokej* (*Jockey*) predstavljena je tijekom karnevalske

sezona 1870., koja se pokazala posljednjom sezonom Josefova prekratkog života. Praizvedba se odigrala na dobrotvornom koncertu 17. veljače 1870. u cvjetnoj dvorani *Gartenbaugesellschafta* (Hortikulturnog društva). Još jedan trijumf skladba je postigla na karnevalskoj reviji Straussova orkestra 13. ožujka iste godine u *Musikvereinu*: sva trojica braće Strauss nastupila su te večeri u Zlatnoj dvorani predstavljajući ponaosob svoja djela.

Kaiser-Walzer (Carski valcer), op. 437 **Johann Strauss sin** (1825. - 1899.) skladao je 1889. godine, pred odlazak u Berlin, gdje je u jesen iste godine vodio pet koncerata u novootvorenoj koncertnoj dvorani *Königsbau*. Skladba je prvotno nosila naslov *Hand in Hand (Ruka u ruci)*, a skladana je u povodu posjeta austrijskog cara Franje Josipa I. njemačkom caru Wilhelmu II., kojim je Austrija "pružila ruku prijateljstva" Njemačkoj. Lukavi nakladnik Fritz Simrock predložio je Straussu kako bi bilo bolje naslov valcera promijeniti u *Carski*, jer će tako taštine obojice imperatora biti podjednako zadovoljene. Ipak, na ilustriranoj naslovnici klavirskog izdanja zasjala je samo austrijska carska kruna. Pod ovim nazivom ova je sjajna kompozicija, u izvedbi orkestra od stotinu svirača, praizvedena 21. listopada 1889. godine na trećem Johannovu koncertu u Berlinu. *Fremden-Blatt* je kasnije zapisao: "Posljednji valcer počinje u pruskom, ratničkom ozračju... ali onda bečko u skladatelju prevlada i sve opet poprimi uobičajeni, istinski bečki uzlet i pokret".

Brzu željeznicom nadahnutu polku *Ide cug! (Bahn frei!)*, op. 45 **Eduard Strauss** napisao je 1869., a premijerno je izvedena 17. veljače iste godine na balu službenika Carske željeznice. Nije samo Eduard bio fasciniran tehničkim dostignućima industrijalizacije; i drugi članovi obitelji nerijetko su pisali skladbe nadahnute novim dostignućima industrijske revolucije. Nema sumnje da je za ondašnje Europljane umrežavanje središnje Europe željezničkom prugom 1840.-ih bilo tehnički usporedivo s današnjom kompjuterizacijom i internetizacijom svijeta.

Eduardova se skladba posebno ističe živopisnim glazbenim imitacijama zvukova vlaka i poletnom atmosferom putovanja. Na neki način ova brza polka postala je zaštitni znak austrijske željeznice.

Valcer Na lijepom, plavom Dunavu, najpoznatiji među svim orkestralnim valcerima, zamišljen je i praizveden kao virtuozno ostvarenje za muški zbor. Djelo je bilo prvi zborni valcer **Johanna Straussa sina**, skladano na narudžbu *Wiener Männergesang-Vereina* (Bečkoga muškog zbornog društva), institucije koja je igrala važnu ulogu u ondašnjem bečkom glazbenom životu. Skladba je praizvedena 15. veljače 1867. na karnevalskoj večeri Društva u plesnoj dvorani *Dianabad-Saal* u Beču. Zbog autorova izostanka, uslijed dirigentskih obaveza na Carskom dvoru, premijernom je izvedbom ravnao zborovođa Rudolf Weinwurm uz pratnju orkestra 42. pješadijske regimente *Georg V, König von Hannover* na privremenom boravku u Beču. Izvorni, satirični tekst priredio je "kućni pjesnik" Društva Josef Weyl, a novi je tekst *Donau so blau...* 1890. dodao Franz von Gernerth. Prva orkestralna izvedba uslijedila je 10. ožujka 1867. u bečkom *Volksgartenu* na godišnjoj karnevalskoj reviji Straussova orkestra. U svibnju iste godine Strauss je valcer predstavio na raskošnom balu austrijskog ambasadora princa Richarda Metternicha i njegove supruge princeze Pauline u Parizu, a 1. srpnja premijerno je predstavljen i u New Yorku. Dana 21. listopada skladatelj je ravnao britanskom premijerom skladbe - u zbornoj verziji sa zborom od stotinu muških glasova - u londonskoj Kraljevskoj talijanskoj operi u *Covent Gardenu*.

Priprema i realizacija tekstova

G.A.D. PRODUKCIJA / www.gad.hr

filharmonijski *Bal*

HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE
U ZAGREBU

SEZONA 192

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

CIKLUS KOMORNIH KONCERTA

Klasika nedjeljom

Nedjeljom u 11 sati u kazališnome foyeru
od 16. listopada 2022. do 8. svibnja 2023.

www.hnk.hr

Zf ZAGREBAČKA
FILHARMONIJA

VIOLINE I. Martin Draušnik, koncertni majstor, Dunja Bontek**, Ivan Finta, Teodora Sucala Matei, Lovorka Moslavac, Saša Borčić Reba, Marta Bratković, Ana Slavica, Odette Cavaliere, Marija Bašić, Neven Manzoni, Alina Gubajdullina, Davide Albanese, Mario Braković, Martina Sačcer Pavlin, Korana Rucner Novak

VIOLINE II. Sho Akamatsu*, Val Bakrač**, Mirela Džepina Finta, Ivo Jukić, Vlatka Pecić Juranić, Josip Novosel, Iva Kralj, Margareta Ugrin, Paola Beziza, Tomislav Ištok, Dragana Tomić, Vera Kurova, Sandra Bingula Nožica, Darko Franković**

VIOLE Lucija Brnadić*, Krešimir Ferenčina**, Magda Skaramuca, Aleksandar Jakopanec, Igor Košutić, Tvrtko Pavlin, Lovorka Abramović Šoljan, Asja Frank Perčić, Tajana Škorić, Filip Vitko, Pavla Kovač, Marko Otmačić

VOLONČELA Jasen Chelfi*, Jurica Mrčela, Dora Kuzmin Maković, Martina Pavlin, Tajana Bešić, Lana Lucija Horvatić, Emanuel Pavon, Tonka Javorović, Janko Franković

KONTRABASI Nikša Bobetko*, Antal Papp**, Darko Krešić**, Borna Dejanović, Ilin Dime Dimovski, Tihomir Novak, Marko Radić, Franjo Zvonar

FLAUTE Ana Batinica*, Matea Škarić Janković

PICCOLO Lucija Stilinović

OBOE Branka Bošnjak*, Katarina Ćrubić

ENGLESKI ROG Žarko Antičić

KLARINETI Davor Reba*, Dunja Košutić

BAS KLARINET Ratko Vojtek

KLARINET IN ES Mario Fabijanić

FAGOTI Jorge Ricardo Luque Perdomo*, Petar Križanić

KONTRAFAGOT Aleksandar Čolić

ROGOVI Yevgen Churikov*, Petar Kšenek, Lenart Istenič, Nikola Jarki

TRUBE Mario Lončar, Dario Cepić, Peter Firšt, Tomica Rukljjić*

TROMBONI Mario Šincek*, Goran Glavaš, Ivan Mučić

TUBA Krunoslav Babić

TIMPANI Ema Krešić

UDARALJKE Tomislav Kovačić*, Željko Grigić, Renato Palatinuš, Šimun Matišić, Julija Furek Sekanović

HARFE Mirjam Lučev Debanić*, Veronika Čiković

CELESTA Filip Fak

NADZORNIK ORKESTRA Davor Capković

* vođe dionica / ** zamjenici vođa dionica

Udruga Potkalnički plemenitaši osnovana je 2000. godine s ciljem očuvanja kulturno-povijesne baštine Potkalničkog prigorja. Sjedište Udruge je u naselju Gornja Rijeka u Koprivničko-križevačkoj županiji.

Grofica Sidonija Rubido Erdödy (07.02.1819. - 17.02.1884.) prva je hrvatska operna primadona. Za vrijeme ilirskog pokreta, prva je otpjevala Gajevu budnicu *Još Hrvatska ni propala* na hrvatskom jeziku, igrala je glavnu ulogu Ljubice u prvoj hrvatskoj operi Vatroslava Lisinskog *Ljubav i zloba*, a ujedno je i jedina žena koju je Vlaho Bukovac naslikao na zastoru Hrvatskog narodnog kazališta.

Kako se u Gornjoj Rijeci nalazi njezin dvorac, u sklopu Udruge djeluje i Plesna skupina *Sidonija*. Sve članice i članovi Plesne skupine dolaze u kostimima iz razdoblja života grofice Sidonije Rubido Erdödy, dame u replikama grofičinih krinolina, a muškarci u odijelima iz civilnog života ondašnjeg vremena.

Na plesnom repertoaru nalaze se plesovi 19. stoljeća poput valcera, polki, mazurki, kvadrilja i ostalih plesova tog vremena. Plesna skupina koreografije izvodi na glazbu poznatih kompozitora poput Straussa, Lännera, Šostakoviča i ostalih. U dvadesetogodišnjem postojanju Plesna skupina *Sidonija* broji mnogobrojne nastupe u Hrvatskoj, u sklopu manifestacija kao što su Sjajni bal grada Varaždina, Opatija - Carski grad, Sofijin bal u Topuskom i Božićni bal lipicanaca na Državnoj ergeli u Đakovu, kao i na Ergeli Lipica u Sloveniji, Festivalu ruža u Sofiji i dr.

Plesna skupina *Sidonija* ostvarila je suradnju sa Zagrebačkom filharmonijom na proslavi 220. godišnjice otvorenja parka Maksimir.

Svi plesovi su u koreografiji poznate baletne umjetnice, primabalerine prof. Vlaste Rittig iz Zagreba.

Grad Zagreb

PARTNER U OFF CIKLUSU

MEDIJSKI PARTNERI

**Večernji
list**

START

VIJENAC

ZAGREB
moj grad

SPONZORI

BCC
services

CVIJEĆE Izabel

SLUŽBENO VOZILO

PORSCHE
INTER AUTO

Izdavač: Zagrebačka filharmonija

Za izdavača: Mirko Boch, ravnatelj

Urednik: Ivan Lozić

Dizajn i priprema tekstova: G.A.D. PRODUKCIJA d.o.o.

Tisak: Printera Grupa d.o.o.

Cijena koncertnog programa: 15 kn

*Zagrebačka filharmonija zadržava pravo izmjene programa.